

**ՔԱՂԱՔԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ,
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
POLITICAL SCIENCE, INTERNATIONAL RELATIONS
ПОЛИТОЛОГИЯ, МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ**

**ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽԱԿԵՐՊՄԱՆ
ՀԻՄՆԱՆՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ***

ՀՏԴ 316.4

DOI: 10.52063/25792652-2022.2.13-112

ՎԻԿՏՈՐՅԱ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

Երևանի պետական համալսարանի միջազգային հարաբերություններ
ֆակուլտետի քաղաքագիտության ամբիոնի ասպիրանտ,
ք. Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն
viktorya.melqonyan@ysu.am

Տեղեկատվության և տեխնոլոգիաների դերը աճում է մարդու կենսագործունեության բոլոր ոլորտներում, հետևապես հենց տեղեկատվության և տեխնոլոգիաների որակից է կախված մարդկային ռեսուրսի որակը, համապատասխանաբար նաև՝ արդի հասարակությունների զարգացվածության աստիճանը և հետագա էվոլյուցիայի հեռանկարները:

Այնուամենայնիվ, տեղեկատվական հասարակությունների ձևավորումը և հետագա զարգացումը անխուսափելիորեն հանդիպում է լրջագույն մարտահրավերների, որոնք մեծամասամբ բխում են տեղեկությունների որակից, սոցիալական գանգվածային լրատվական միջոցների աշխատանքից, հասարակության թվային և մեդիա գրագիտությունից, տեխնոլոգիաների հասանելիության և կիրառության խնդիրներից, ինչու ոչ նաև՝ պետական ոչ բավարար հովանավորչությունից:

Այս աշխատանքը նպատակ ունի ներկայացնելու տեղեկատվական հասարակությունների կայացման առանձնահատկությունները և վերհանելու տեղեկատվական հասարակության կայացման հիմնախնդիրները Հայաստանում՝ քարտեզագրելով կիրառական լուծումներ:

Աշխատանքը շարադրված է «տեղեկատվական հասարակություն» հիմնախնդրի տեսական ուսումնասիրության, խնդրի շուրջ իրականացվող միջազգային և մասնավոր ծրագրային աշխատանքների մշտադիտարկման և փաստերի համալիր համադրման հիմքով:

Արդյունքում պարզվում է, որ Հայաստանում չկա տեղեկատվական հասարակության արդյունավետ ձևավորման և կայուն զարգացմանն ուղղված մշակված ռազմավարական ծրագիր-քաղաքականություն, և ոլորտը չի հանդիսանում պետական հովանավորչության թիրախ, ինչը դանդաղեցնում է վերջինիս զարգացումը: Այն փաստը, որ Հայաստանում խնդրով զբաղվող հիմնական կառույցները միջազգային կազմակերպություններ են և

* Հոդվածը ներկայացվել է 08.06.2022թ., գրախոսվել՝ 21.06.2022թ., տպագրության ընդունվել՝ 10.07.2022թ.:

քաղաքացիական հասարակության այլ դերակատարներ, ոլորտի զարգացումը դարձնում է միակողմանի և ոչ համալիր զարգացող, ինչն իր հերթին խոսում է նվազ արդյունավետ և ոչ հիմնարար քայլերի մասին:

Հիմնաբառեր՝ տեղեկատվական հասարակություն, տեղեկատվություն, տեխնոլոգիա, մեդիագրագիտություն, թվային ուսուցում, համացանց, Հայաստան:

Նախաբան

Տեղեկատվական հասարակություն» եզրույթը շատ հաճախ փոխարինվում է «գիտելիքի հասարակություն» կամ «գիտելիքահենք հասարակություն» եզրույթներով: Հիմքում ընկած է այն պնդումը, որ գիտելիքի աղբյուրը տեղեկատվությունն է՝ սուբյեկտի (առարկա, գործողություն) մասին ստացված ինֆորմացիան:

Պետք է արձանագրել, որ տեղեկատվության բնույթից, որակից և հասանելիությունից, ինչպես նաև տեխնոլոգիաների զարգացման մակարդակից ու հասարակության կողմից պատշաճ և ապահով գործառնումից է կախված այն, թե արդյոք հասարակությունը կկայանա՞ որպես տեղեկատվական միավորում-հանրույթ, թե՞ կմնա ավանդական հիմքերում՝ առանց արդիականացման որևէ հավակնության:

Տեղեկատվական հասարակությունների ձևավորումն ու զարգացումը ժամանակի հրամայական է, որը սակայն չի ենթադրում, որ այն բնականոն էվոլյուցիոն գործընթաց է: Այն հասարակական զարգացվածության բարձրագույն մակարդակ է, որին հնարավոր է հասնել գործադրված պետական-մասնավոր ջանքերի, կրթության շարունակական արդիականացման, քաղաքացիական հասարակության զարգացման, միջազգային փորձի ուսումնասիրության և տեղայնացման շնորհիվ:

Չուզահեռաբար պետք է նշել, որ ոչ բոլոր հասարակություններն են, ելնելով իրենց զարգացվածության մակարդակից, սոցիալ-տնտեսական վիճակից, քաղաքական մշակույթի, վարչակարգի և բազմաթիվ այլ առանձնահատկություններից, պատրաստակամ հեշտորեն և արդյունավետորեն ընդունել ժամանակակից և համընդհանուր միտումները, որոնք ենթադրում են նոր փոփոխություններ՝ շատ դեպքերում խիստ մարտահրավերային սոցիալական տարբեր շերտերի և տարբեր տարիքակազմերի համար:

Տեղեկատվական հասարակությունների ձևավորման առանձնահատկությունները

Տեղեկատվական հասարակությունների ձևավորումը ենթադրում է հասարակության տարբեր շերտերի միջև և հասարակության ու պետության միջև հաղորդակցության իրականացման նոր որակներ ու ձևաչափեր՝ սկսած հանրային-պետական ծառայությունների թվայնացումից և արդիականացումից մինչև հանրային-պետական գործընթացներին առնչվող տեղեկատվության ստացման այլընտրանքային աղբյուր-հարթակներ:

Տեղեկատվական հասարակության երկու կարևորագույն բաղկացուցիչները տեղեկատվությունն ու տեխնոլոգիաներն են: Արդի ժամանակներում տեղեկատվությունն այն մեկնարկային միավորն է, որից սկսվում է անձի սոցիալականացման գործընթացը, որն ուղեկցվում է որակյալ կրթությամբ, իրավունքների ու պարտականությունների պատշաճ գործառնմամբ և այլ հատկանիշներով ու գործընթացներով: Տեղեկույթը կամ տեղեկատվությունը հանդիսանում է ռազմավարական ռեսուրս և գնահատվում է ավելի բարձր, քան ավանդական նյութական պաշարները (Քոթանջյան և Աթանեսյան 9-21):

Մյուս կողմից՝ ժամանակակից տեխնոլոգիաներն այն «միջնորդներն» են, որոնք մարդկային գործունի հետ զուգահեռ ապահովում են տեղեկատվության ձևավորումը և դրա հանրային շրջանառությունը: Տեխնոլոգիաների անհրաժեշտ ներդրմամբ ու

կիրառմամբ են ուղեկցվում ժամանակակից պետություններում ու հասարակություններում բազմակողմ հաղորդակցությունների վարման և ծառայությունների մատուցման հարաբերությունները: Ստացվում է, որ տեղեկատվության և տեխնոլոգիաների անքակտելի միության արդյունքում էլ ձևավորվում են ժամանակակից տեղեկատվական հասարակությունները:

«Տեղեկատվական հասարակությունը» կամ, ինչպես Դանիել Բելլն է ասում, «հետինդուստրիալ հասարակությունը» (1973 թ. լույս տեսած «Յետինդուստրիալ հասարակության հարձակումը. սոցիալական կանխագուշակման փորձ») աշխատության մեջ), 20-րդ դարի կեսերի սոցիալական կառուցվածքի փոփոխությունների հետևանք է, որը 21-րդ դարում որոշիչ սոցիալական ձև դարձավ ԱՄՆ-ում, Ճապոնիայում, Ռուսաստանում ու Արևմտյան Եվրոպայում: Ըստ նրա՝ հետինդուստրիալ հասարակության հիմնական սոցիալական առանցքը տեղեկատվությունն է (Տեր-Յարությունյան):

Ուշագրավ է Էդգար Զալանթարյանի դիտարկումը տեղեկատվական հասարակության անցման չորս հիմնական դրսևորումների շուրջ (Զալանթարյան 279-284) .

1. Տնտեսության կառուցվածքային փոփոխություններ, հատկապես աշխատուժի բաշխման և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման ոլորտներում,
2. Համակարգչային գրագիտության անհրաժեշտության գիտակցման տարածում, կրթության տեղեկատվայնացում, հասարակության տեղեկատվայնացման տարածում,
3. Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաներին աջակցություն կառավարության կողմից,
4. Բացասական դրսևորումների տարածում (համակարգչային վիրուսներ, հարձակումներ ենթակառուցվածքների տեղեկատվական բաղկացուցիչների վրա և այլն):

Նկատելի է, որ տեղեկատվական հասարակության փոխակերպման ճանապարհին վերը թվարկված դրսևորումները ոչ միայն ուղեկից են գործընթացին, այլև տեղեկատվական հասարակության ձևավորման և՛ հիմքն են, և՛ տրամաբանական արդյունքը:

Այատեղեկատվության տարածումը, տեղեկատվական պատերազմները, միջազգային լրտեսությունը, վտանգավոր և ռիսկային բովանդակությամբ նյութերի տարածումը հանդիսանում են տեղեկատվական հասարակությունների համար առաջնային մարտահրավերներ, քանի որ դրանք ուղղակի ազդեցություն են թողնում տեղեկատվության որակի ու համացանցի անվտանգ և արդյունավետ օգտագործման վրա:

Այս մարտահրավերները համաշխարհային են և բնութագրական բոլոր այն երկրներին, որտեղ կա համացանցի հասանելիություն կամ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների լայն կիրառություն: Բնականաբար, կախված երկրի քաղաքական ռեժիմից՝ պետություններն իրենց դեմ ծառայած մարտահրավերներին արձագանքում են տարբեր կերպ. ավտորիտար վարչակարգերը սահմանափակում կամ իսպառ արգելում են սոցիալական ցանցերի կիրառությունը, իսկ ժողովրդավարականները փնտրում և գտնում են պայքարի ավելի լիբերալ մեթոդներ (Մկրտչյան 55-62):

Ավելին՝ այս մարտահրավերներին դիմակայելու կարողությունն ուղղակիորեն կապված է տվյալ հասարակության մեղիա և թվային գրագիտության աստիճանի հետ: Առավել զարգացած երկրներում թվային տեխնոլոգիաների օգտագործման հասարակական հմտություններն ու կարողությունները ավելի բարձր են՝ ելնելով տեխնոլոգիաների կիրառության ավելի վաղ փորձառությունից: Այս համատեքստում պետք է նշել, որ Հայաստանում մեղիագրագիտության և տեղեկատվական գրագետ հասարակության ստեղծման ուղղությամբ շարունակաբար իրականացվում են մի շարք ծրագիր-նախաձեռնություններ՝ ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կրթական մակարդակներում:

Հայաստանում տեղեկատվական հասարակության ձևավորման ուղղությամբ իրականացվող քայլ-ձեռնարկները

«Հայաստանի Հանրապետության կրթության մինչև 2030 թվականը զարգացման պետական ծրագիրը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծում համապարփակ անդրադարձ է կատարվում ուսումնական գործընթացում և կրթական ծրագրերում արդի տեղեկատվական և հաղորդակցության տեխնոլոգիաների լայն կիրառության անհրաժեշտությանը, որը ուղեկցվում է հստակ շեշտադրմամբ առ այն, որ համավարակով պայմանավորված իրավիճակը նոր սրությամբ ի ցույց դրեց առկա կրթական ճգնաժամը, մասնավորապես էլեկտրոնային համակարգերից օգտվելու մարտահրավերները, առցանց աշխատանքի և ուսման համար անհրաժեշտ ոչ բավարար հմտությունները, մեդիագրագիտության ցածր մակարդակը և այլն: Արձանագրվում է նաև, որ Հայաստանում արդեն իսկ գործարկված կրթական էլեկտրոնային առցանց և հեռավար հարթակները շարունակում են կարիք ունենալ արդիականացման, անվտանգության ապահովման և ոլորտին առնչվող այլ հարցերի կարգավորման (ՀՀ կրթության մինչև 2030 թվականը զարգացման պետական ծրագիրը 10-11):

2003 թ.-ից մինչև օրս Լոնդոնում գործող Media Diversity Institute կազմակերպության հայաստանյան ներկայացուցիչ «Բազմակողմանի տեղեկատվության ինստիտուտ Հայաստանը» ծրագրեր է իրականացնում ավանդական լրատվամիջոցների, սոցիալական մեդիայի և նոր տեխնոլոգիաների զարգացման և հնարավորությունների կատարելագործման ուղղությամբ՝ ի նպաստ Հայաստանում քաղաքացիական հասարակության զարգացման (Բազմակողմանի տեղեկատվության ինստիտուտ Հայաստան):

2012 թ.-ից մինչև օրս Մեդիա նախաձեռնությունների կենտրոնը կյանքի է կոչում մեդիագրագիտության ուղղությամբ տարբեր ծրագրեր՝ ներառյալ Հայաստանում մեդիագրագիտության զարգացման հայեցակարգի մշակումը, որի նպատակն է պետական մարմինների, դպրոցների, բուհերի, ուսումնական կենտրոնների, լրատվամիջոցների և շահագրգիռ այլ կողմերի հետ համատեղ հստակեցնել մեդիագրագիտության մակարդակի բարձրացմանն ուղղված քայլերն ու հետագա անելիքները (Մեդիա նախաձեռնությունների կենտրոն):

Հանրային լրագրության ակումբը մեդիագրագիտության զարգացման ուղղությամբ իրականացնում է տարաբնույթ ծրագրեր, այդ թվում՝ «Ավելի անվտանգ առցանց միջավայր. նախադպրոցական հաստատություններում մեդիագրագիտության ուղղությամբ միջամտություն» և երիտասարդների աջակցության «Power up Youth Armenia» ծրագրերը (Հանրային լրագրության ակումբ):

Հայաստանում Կոնրադ Ադենաուեր Հիմնադրամի և Երևանի պետական համալսարանի իրավագիտության ֆակուլտետի համագործակցությամբ 2020 թ.-ին մեկնարկեց «Մեդիա իրավունք» կրթական ծրագիրը, որի նպատակն է գործող և ապագա լրագրողներին, իրավաբաններին և հարակից մասնագիտությունների ներկայացուցիչներին տրամադրել արդի գիտելիք մեդիադաշտի իրավական կարգավորումների մասին՝ մեդիաէթիկայի և աշխատանքային իրավունքների ու պարտականությունների հստակ պահպանման համար (Կրթական ծրագիր): Ծրագրի տրամաբանական շարունակությունը կամրապնդվի համալսարանում մագիստրոսական կրթական ծրագրի ներդրմամբ (Մագիստրոսական ծրագիր):

Քաղաքականության հետազոտական կենտրոնը 2020 թ.-ին մեկնարկեց լայնածավալ ծրագիր՝ «Ապատեղեկատվության վերլուծություն և փորձագիտական կարողությունների զարգացում» խորագրով, որը ոլորտի փորձագետների հետ համագործակցությամբ կյանքի կոչեց մեդիագրագիտության զարգացման ոչ ֆորմալ կրթական ծրագիրը՝ առանցքում պահելով վիրտուալ մարտահրավերներին՝ ատելության խոսքին և ապատեղեկատվությանը դիմակայելու հմտությունները՝ ի

Նպաստ արդյունավետ հանրային ու հասարակություն-պետություն հաղորդակցության կառուցման (Քաղաքականության հետազոտական կենտրոն):

Չուզահեռաբար տեղեկատվական հասարակության ստեղծման ճանապարհին կարևոր գործունեություն սկսեցին իրականացնել համակարգչային միջադեպերին, այլ կերպ՝ կիբերհանցագործություններին առնչվող ծրագրերով հանդես եկող կառույցները: Արդյունքում 2002 թ.-ին Համաշխարհային Բանկի ծրագրի շրջանակում Հայաստանում ստեղծվել է «Ձեռնարկությունների Ինկուբատոր» հիմնադրամը, որն աջակցում է Հայաստանում տեղեկատվական և բարձր տեխնոլոգիաների ոլորտի աճին (Ձեռնարկությունների Ինկուբատոր հիմնադրամ):

Կիբերհանցագործությունների կանխարգելման շրջանակում մեկնարկել է «CyHub Armenia» նախաձեռնությանը, որը, ստեղծելով կիբերանվտանգության հետազոտական լաբորատորիա, միտված է բացահայտել, լուծել և կանխարգելել նմանօրինակ խնդիրները (ՍիՀաբ Արմենիա):

2009 թ.-ից ի վեր «Ապահով Համացանց Հայաստան» ծրագիրը նպատակ ունի մարդկանց ուշադրությունը հրավիրել համացանցի և այլ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ապահով ու անվտանգ օգտագործման վրա: Այդ նպատակով կյանքի են կոչվում տարբեր նախաձեռնություններ՝ ապօրինի, վնասակար և ոչ պատշաճ բովանդակության դեմ պայքարելու և վիրտուալ ցանցերում առաջացող հնարավոր ռիսկերից պաշտպանվելու համար (Ապահով Համացանց Հայաստան):

«Ինտերնետ հանրություն» հասարակական կազմակերպությունը 2017թ.-ի հուլիսին հիմնեց Ինտերնետ կառավարման առաջին հայկական դպրոցը (ArmSIG), որի նպատակն է Հայաստանի տարբեր բուհերի ուսանողների համար կազմակերպել ինտերնետ կառավարմանն առնչվող մի շարք դասընթացներ (Ինտերնետ հանրություն):

2011 թ.-ին հիմնվեց «Badu.am»-ը՝ առցանց հարթակ այլընտրանքային ՉԼՍ-ի զարգացման և հայկական մեդիա լանդշաֆտում սոցիալապես կարևոր բովանդակության մշակման նպատակով (Բադու.ամ):

Թվային Հայաստան կազմակերպությունը թվայնացման և տեխնոլոգիական արդիականացման հիմքով իրականացնում է կրթական ծրագրեր, հետազոտություններ և մշտադիտարկում, որոնք մեծամասամբ ուղղված են էլեկտրոնային կառավարման և էլեկտրոնային արդարադատության զարգացմանը Հայաստանում (Թվային Հայաստան):

Հայաստանում այս և նմանօրինակ այլ ծրագիր-նախաձեռնությունները կրում են շարունակական բնույթ և առավել մեծ կազմակերպչական ու լսարանային մասշտաբների են հասնում՝ ելնելով խնդրի աճող կարևորությունից և հրատապությունից:

Եզրակացություն

Այսպիսով՝ ամփոփելով վերլուծությունը՝ պետք է նշել, որ վերոնշյալ և այլ ծրագրերում նկատելի է նվազ պետական միջամտություն, իսկ շատ դեպքերում՝ դրա ամբողջական բացակայություն: Սա թույլ է տալիս եզրակացնել, որ Հայաստանում տեղեկատվական հասարակության կայացման հիմքում ընկած տեղեկատվական անվտանգության, հասարակության մեդիագիտելիքների ու հմտությունների զարգացման աշխատանքները կյանքի են կոչվում մեծամասամբ միջազգային կազմակերպությունների ծրագրային փաթեթների և քաղաքացիական հասարակության տեղական կազմակերպությունների գործունեության արդյունքում:

Այնուամենայնիվ, պետք է հստակեցնել, որ արտաքին ներդրումային և հովանավորչական միջավայրի գերակայությունը թելադրում է հստակ ծրագրային պահանջներ, որոնք շատ հաճախ հակասում են տարածաշրջանային ու տեղական ոլորտային առանձնահատկություններին, համապատասխանաբար նաև

սահմանափակում են դերակատարների ճկունությունն արտաքին ու ներքին հատկանիշներն ու պահանջները համատեղելու համար:

Ընդ որում, Հայաստանում տեղեկատվական հասարակության զարգացման ուղղությամբ առանցքային ինդիք է շարունակում մնալ հանրային իրազեկման լայնածավալ արշավ-ծրագրերը: Վերջիններս կենսական են հասարակությանը՝ որպես շահառուի, ներկայացնել և նախապատրաստել արդիականացման և թվայնացման:

Տեղեկատվական հասարակության ձևավորման և կայուն զարգացման կարևորությունը պետք է լինի պետական առաջնահերթություն, քանի որ միայն քաղաքացիական հասարակության ակտիվ ներգրավվածությունը ոլորտում անկարող է տալ սպասված ու ցանկալի արդյունքներ: Ինչպես նաև պետական պատշաճ հովանավորության բացակայության արդյունքում սովորվում են գիտության այն ուղղությունները, որոնք նկատելիորեն ունակ են ապահովելու ոլորտի գիտական-վերլուծական զարգացումը՝ ստորադասելով նաև գիտության դերն ու նշանակությունը տեղեկատվական հասարակության կայացման գործում:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. «Ապահով Համացանց Հայաստան». <http://safe.am/ar/about.html>, վերջին մուտք՝ 08.07.2022.
2. «Բադու.ամ». <http://badu.am/>, վերջին մուտք՝ 08.07.2022.
3. «Բազմակողմանի տեղեկատվության ինստիտուտ Հայաստան». <https://mdi.am/>, վերջին մուտք՝ 13.06.2022.
4. «Թվային Հայաստան». <https://www.digital-armenia.am/hy>, վերջին մուտք՝ 11.07.2022.
5. «Ինտերնետ հանրություն ՀԿ». <https://www.isoc.am/hy/Մեր-գործունեությունը/ինտերնետ-կառավարման-դպրոց-armsig/>, վերջին մուտք՝ 08.07.2022.
6. «Հանրային լրագրության ակումբ». <https://pic.am/>, վերջին մուտք՝ 13.06.2022.
7. «ՀՀ կրթության մինչև 2030 թվականը զարգացման պետական ծրագիրը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ, <https://www.e-draft.am/projects/4013>, վերջին մուտք՝ 22.07.2022
8. «Ձեռնարկությունների ինկուբատոր հիմնադրամ». <https://www.eif.am/>, վերջին մուտք՝ 20.06.2022.
9. «Մագիստրոսական կրթական ծրագիր». <http://ysu.am/gender/hy/A-new-educational-program>, վերջին մուտք՝ 15.06.2022.
10. «Մեդիա իրավունք կրթական ծրագիր». <http://www.yso.am/news/hy/Media-right-educational-program>, վերջին մուտք՝ 15.06.2022.
11. «Մեդիա նախաձեռնությունների կենտրոն». <https://mediainitiatives.am/ways-to-develop-media-literacy-in-armenia/>, վերջին մուտք՝ 13.06.2022.
12. Սկրտչյան, Հայկուհի. «Տեղեկատվական անվտանգության հասակցության զարգացումը». *Բանբեր Երևանի համալսարանի. Միջազգային հարաբերություններ, Զաղաքագիտություն*, 3 (24), 2017, էջ 55-62:
13. «Միհաբ Արմենիա». <https://www.cyhub.am/>, վերջին մուտք՝ 08.07.2022.
14. Տեր-Հարությունյան, Գագիկ. «Տեղեկատվական հասարակության որոշ հարցեր». «Նորավանք» *հիմնադրամ*, 17.07.2008, http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=2240:
15. Զալանթարյան, Էդգար. «Տեղեկատվական հասարակությունը արդյունավետ կառավարման երաշխիք». *Մեսրոպ Մաշտոց համալսարանի լրատու*, 2018, էջ 279-284:

16. «*Քաղաքականության հետազոտական կենտրոն*».
<https://centreforpolycystudies.org/Փորձագիտական-կարողությունների-գաղափարում>,
 վերջին մուտք՝ 15.06.2022.

17. Զորանցյան, Հայկ և Արթուր Աթանեսյան. «Տեղեկատվական անվտանգության հիմնախնդիրների և գերակայությունների վերլուծություն ՅՅ ազգային անվտանգության համատեքստում». *Հայկական բանակ*, 1 (87), 2016, էջ 9-21, ISSN 1829-0108:

WORKS CITED

1. “*Apahov Hamacanc Hayastan.*” <http://safe.am/ar/about.html>,
<https://www.cyhub.am/>. Verjin mutq: 08.07.2022.
2. “*Badu.am.*” <http://badu.am/>, .Verjin mutq: 08.07.2022.
3. «*Bazmakoxmani texekativutyany institut Hayastan.*» <https://mdi.am/>,. Verjin mutq: 13.06.2022.
4. “*Dzernarkutyunneri Inkubator Armenia.*” <https://www.eif.am/>, .Verjin mutq: 20.06.2022.
5. “*Internet hanrutyun HK.*” <https://www.isoc.am/hy/վեր-գործունեությունը/հիստորիա-կառավարման-նպոնց-armsig/>,. Verjin mutq: 08.07.2022.
6. “*Magistrosakan krtakan cragir.*”<http://ysu.am/gender/hy/A-new-educational-program>, Verjin mutq: 15.06.2022.
7. “*Media iravunq krtakan cragir.*” <http://www.ysu.am/news/hy/Media-right-educational-program>, Verjin mutq: 15.06.2022.
8. “*Qaxakanutyany hetazotakan kentron.*”
<https://centreforpolycystudies.org/Փորձագիտական-կարողությունների-գաղափարում>,
 .Verjin mutq: 15.06.2022.
9. “*Sihab Armenia.*” <https://www.cyhub.am/>, Verjin mutq: 08.07.2022.
10. «*Hanrayin Iragrutyany akumb.*» <https://pic.am/>, .Verjin mutq: 13.06.2022.
11. «*HH krtutyany minchev 2030 tvakany zargacman petakan tsragiry hastatelu masin.*» *orenqi naxagits*, <https://www.e-draft.am/projects/4013>, verjin mutq: 22.07.2022.
12. «*Media naxadzernutyunneri kentron.*» <https://mediainitiatives.am/ways-to-develop-media-literacy-in-armenia/>,. Verjin mutq: 13.06.2022.
13. Mkrtchyan, Haykuhi. “*Texekativakany anvtangutyany haskakutyany zargacumy.*” [The Development of the Concept of “Information Security”], Banber Erevani hamalsarani, Mijazgayin haraberutyunner, Qaxaqagitutyany, 2017 3 (24), ej 55-62, (In Armenian).
14. Qalantaryan, Edgar. “*Texekativakany hasarakutyany ardyunavet karavarman erashxiq.*” [Informative Society as a Guarantee for Productive Governance], Mesrop Mashtoc hamalsarani Iratu, 2018, ej 279-284, (In Armenian).
15. Qotanjyan, Hayk ev Artur Atanesyan, “*Tegekativakany anvtangutyany himnaxndirnery ev gerakayutyunneri verlucutyuny HH azgayin anvtangutyany hamateqstum.*” [The Analyses of Problems and Priorities of Information Security in the Frame of National Security of Armenia], Haykakan banak 1 (87), 2016, ej 9-21, ISSN 1829-0108, (In Armenian).
16. *Ter-Harutyunyany, Gagik.* “*Texekativakany hasarakutyany vorosh harcer.*”, [Some Questions on Informative Society], “*Noravanq*” himnadram, 2008, http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=2240, (In Armenian).
17. «*Tvayin Hayastan.*» <https://www.digital-armenia.am/hy>, verjin mutq: 11.07.2022.

THE ISSUES OF TRANSFORMATION OF INFORMATIVE SOCIETY IN ARMENIA

VIKTORYA MELKONYAN

*Yerevan State University, Faculty of International Relations,
Chair of Political Science, Ph.D. Student,
Yerevan, the Republic of Armenia*

The role of information and technologies is growing in the all spheres of human lives, which means that the quality of information and technologies predetermines the quality of human resources, accordingly also the level of development of modern societies and the perspectives of their future evolution.

Nevertheless, the formation of informative societies and their upcoming development inevitably meets serious challenges, which are mainly provoked by the quality of information, the functioning of social media, the digital and media literacy of society, the problems of accessibility and application of technologies, as well as not proper state sponsorship.

The article aimed at presenting the peculiarities of consolidation of informative societies and uncovering the main challenges on the way in Armenia by mapping applicable solutions.

The article is based on the study of theoretical approach of “informative society” issue, on observation of international and local programs related with the sphere and comparative analyses of field facts. As a result, we may claim that there is no strategic program-policy aimed at productive formulation and stable development of informative society in Armenia and the sphere is not targeted by the state sponsorship, which declines the pace of its development. The fact that the main structures dealing with the problem in Armenia are international organizations and other actors of civil society makes the development of the sector one-sided, which, in turn, indicates less effective and not principled steps.

Key words: *informative society, information, technologies, media literacy, digital literacy, Internet, Armenia.*

ПРОБЛЕМЫ ТРАНСФОРМАЦИИ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА В АРМЕНИИ

ВИКТОРИЯ МЕЛКОНЯН

*аспирант кафедры политологии
факультета международных отношений
Ереванского государственного университета,
г. Ереван, Республика Армения*

Роль информационных технологий возрастает во всех сферах жизни человека, а следовательно, от качества информационных технологий зависит качество человеческих ресурсов, также уровень развития современных обществ и перспектив дальнейшей эволюции.

Однако дальнейшее развитие информационных обществ неизбежно сталкивается с серьезными проблемами, которые во многом связаны с качеством

информации, работой социальных сетей, цифровой грамотностью населения, наличием и использованием технологий, а также с недостаточностью государственной поддержки.

Эта работа направлена на представление особенностей формирования информационного общества в Армении, выявление его проблем путем разработки прикладных решений.

Работа изложена с применением метода теоретического исследования проблемы «информационного общества», мониторинга международных и частных программных работ по проблеме, комплексного сопоставления фактов.

В результате можно утверждать, что в Армении нет разработанного стратегического плана политики, направленного на эффективное формирование и устойчивое развитие информационного общества, а данная отрасль не является объектом государственного патронажа, что, соответственно, тормозит ее развитие. Тот факт, что основными структурами, занимающимися этой проблемой в Армении, являются международные организации и другие представители гражданского общества, делает развитие сектора односторонним, что, в свою очередь, говорит о менее эффективных и не принципиальных шагах.

Ключевые слова: *информационное общество, информация, технологии, медиаграмотность, цифровая грамотность, интернет, Армения.*